

Zpráva ze zahraniční služební cesty do Itálie

Účel cesty: Studijní cesta: Průzkum vztahů mezi fondem Rodinný archiv toskánských Habsburků a fondy Státního archivu ve Florencii

Trvání cesty: 6. 9. – 23. 9. 2011

Zprávu podává: PhDr. Eva Gregorovičová
referent správy ve věcech archivnictví a spisové služby
Národního archivu

Ředitelka Národního archivu: PhDr. Eva Drašarová, CSc.
Podepsáno elektronicky

Datum vyhotovení: 3. 10. 20

Část všeobecná

Ve dnech 6. – 23. září 2011 jsem vykonala na základě prováděcího plánu k mezistátní kulturní dohodě uzavřené mezi Českou republikou a Itálií zahraniční služební cestu do Státního archivu ve Florencii (dále jen ASFi) v Itálii. Cesta i s dopravou si vyžádala 18 dnů, z toho 2 dny trvala doprava. Cestu jsem nastoupila dne 6. 9. 2011 v 15,30 v Praze a do Florencie jsem dorazila příštího dne 7. 9. 2011 v 10.15 hod. Pro přepravu byl využit autobus společnosti Tourbus. Ubytovala jsem se jako v předcházejících letech v ubytovacím zařízení Istituto Salesiano dell'Immacolata, Via del Ghirlandaio 40.

V tomto roce také nebyly problémy s výplatou peněz na studijní pobyt, protože se mi podařilo vše elektronickou poštou vyřídit předem. Proto byly peníze připraveny v bance Banca d'Italia ve Florencii již v den mého příjezdu.

Služební cestou jsem navázala na svůj předcházející výzkum. Dlouhodobé studium se týkalo průzkumu vztahů mezi dokumentací fondu Rodinný archiv toskánských Habsburků (dále jen RAT) a fondy ASFi, vzniklými v období panování členů sekundogenitury habsbursko – lotrinského rodu v Toskánsku v letech 1737 – 1859.

Celý studijní pobyt byl věnován dokončení studia pomůcek k florentským fondům, které mají úzkou spojitost s dokumentací toskánských velkovévodů Petra Leopolda, Ferdinanda III. a částečně Leopolda II., patřící do Rodinného archivu toskánských Habsburků, kterou vytypované fondy (viz část zvláštní) v mnohém doplňují.

Vlastní studium ve Státním archivu ve Florencii si vyžádalo celkem 12 dnů, a to včetně dne příjezdu i odjezdu a dvou sobot. V pátek 16. září jsem se zúčastnila mezinárodní konference „L'Unità d'Italia e gli archivi. Problemi, orientamenti e confronti .“, která se konala v Pise, v paláci Palazzo della Carovana, jejímž organizátorem byla Scuola Normale Superiore, spadající pod univerzitu v Pise. Přednesla jsem tam referát „Archivi in Boemia nell'Ottocento. Un secolo della spettanza all'unificazione archivistica.“ Spolu se mnou na konferenci vystoupili Thomas Just, vedoucí Haus-, Hof- und Staatsarchiv ve Vídni, Joachim Kemper z městského archivu ve Špýru a Luis Miguel de la Cruz Herranz, ředitel národního archivu v Madridu.

Letos jsem neměla možnost jednat s ředitelkou Státního archivu ve Florencii dr. Carlou Zarrilli, která nebyla přítomna. Místo toho jsem byla přijata dr. Vannou Arrighi, zástupkyní ředitelky. Jinak jsem jednála s kolegyněmi Francescou Klein, vedoucí studovny a digitálního oddělení ASFi, dr. Marinou Laguzzi, správkyní kartografických fondů a především s dlouholetou spolupracovnicí dr. Orsolou Gori. Redakčně jsme společně

upravovaly můj příspěvek pro tištěný inventář rukopisů Petra Leopolda, uložených v RAT. Dále jsme konsultovaly podobu popisů Leopoldových rukopisů v inventáři, upravených podle redakčních připomínek dr. Giulie Barrery z římské archivní správy DGA, zodpovědné za vydání inventáře tiskem. Kromě toho jsem se sešla s bývalou ředitelkou ASFi dr. Rosalíí Manno Tolu, dnes prezidentkou společnosti pro studium ženských osobností ve Florencii „Archivio per la memoria e la scrittura delle donne“, která projevila zájem o spolupráci.

Plánovaný příjezd florentských kolegyně do Národního archivu, Orsoly Gori, Mariny Laguzzi a Loredany Maccabruni, je v letošním roce zatím nejistý, protože chtějí přijet společně, a tak čekají na tištěnou verzi inventáře, aby mohly provést, kromě studia dalších materiálů z RAT, také kolaci tištěného textu s originály.

Své studium ve Státním archivu ve Florencii jsem zakončila ve čtvrtek 22. 9. 2011. Zpáteční cestu do Prahy jsem nastoupila ve Florencii téhož dne večer v 18.00 hod. Do Prahy jsem dorazila podle jízdního řádu následujícího dne 23. září. v 12.15 h.

Služební studijní cesta jako obvykle, jak po stránce studijní, tak po stránce různých jednání s pracovníky ASFi, se zástupkyní ředitelky ASFi dr. Vannou Arrighi, zvláště s dr. Orsolou Gori a dr. Marinou Laguzzi, přinesla především prohloubení další účinné spolupráce při vydávání italských pomůcek k RAT a při rozvoji další spolupráce v archivních činnostech.

Naplněním letošního studijního pobytu se mi podařilo splnit více méně celý dlouholetý plán průzkumu florentských fondů, důležitých pro pokračování zpřístupňovacích prací v RAT. Proto již na další studium ve Státním archivu ve Florencii nereflektuji. Kromě toho mě k tomuto kroku vede i můj plánovaný odchod do důchodu. Ale doporučuji, vzhledem intenzivnímu zájmu z italské strany o spolupráci a z důvodu prohlubování studia některých důležitých florentských fondů, k nimž jsem měla možnost studovat jen inventáře, a které mají relevanci k RAT, aby byl na služební cestu v rámci kulturní dohody vyslán Mgr. Jan Kahuda. Ten bude spravovat v budoucnosti RAT. Tím by byla zajištěna naprostá návaznost, jak po odborné stránce poznání vazeb písemností fondů ASFi, vzniklých v období panování hasbsbursko – lotrinské sekundogenitury v Toskánském velkovévodství, k dokumentaci v rodinném archivu v Praze, tak v pokračování dlouholeté spolupráce mezi Národním archivem a Státním archívem ve Florencii, trvajícím již několik desetiletí.

Část zvláštní

Letošní výzkum fondů ve Státním archivu ve Florencii byl jednoznačně soustředěn na dokončení studia pomůcek k dalším florentským fondům nezbytným k plánovaným pořádacím pracím v RAT.

I. fond Asburgo – Lorena, Filza 98, I/2 I/2 „Eredità di S. A. I. E Rl'Arciduca Granduca Leopoldo II.“

Dokumentace z let 1870 - 1874 týkající se průběhu dědického řízení po smrti posledního toskánského velkovévody Leopolda II. v roce 1870. Pro porovnání s dokumentací uloženou v RAT, Ferdinand IV., sign. 12.

Byla provedena kontrola předávacích seznamů uměleckých předmětů, obrazů, knih a písemností, především kartografického materiálu, které spadaly do dědického řízení. Byl opsán soupis map a plánů: „**Collezione di carte Geografiche, e Piante.**“, obsahující popis 84 položek.

II. Byly prostudovány pomůcky, jak bylo stanoveno v minulém roce, které jsou nezbytné k pořádání a inventarizaci fondových částí RAT, Petr Leopold, Ferdinand III., a roztržité sekce Leopolda II.

Pomůcky – většinou původní inventáře:

1) Consiglio di Reggenza, 1707 – 1808, **N/067, N/68, S/8** – pro postižení období před nástupem toskánského velkovévody Petra Leopolda – odraz v dokumentaci RAT, Petr Leopold a RAT, Ferdinand III.

2) Segreteria di Stato, 1765 - 1808, **N/292** – dokumentace důležitá pro porovnání s písemnostmi RAT, Petr Leopold a Ferdinand III., neboť obsahuje dokumenty i osobního charakteru, stejně jako následující:

3) Segreteria di Stato, 1814 – 1848, **N/160** - významná pro období od návratu Ferdinanda III. z exilu po Vídeňském kongresu a 1. polovinu vlády Leopolda II. Především je tu celý soubor dokumentů k řádům sv. Josefa a sv. Štěpána, které se sporadicky vyskytují i v RAT.

4) Consiglio di Stato, 1848 – 1865, **N/173, S/011** - dokumentace státní rady ve věcech legislativních v posledním období vlády toskánského velkovévody Leopolda II. – viz písemnosti v RAT, Leopold. II.

5) Imperiale e Reale corte, **S/43** – 1765 – 1859 – organizace, fungování a struktura královského dvora ve Florencii za panování toskánských Habsburků, nástup toskánské

sekundogenitury, narození některých členů rodu. Tzv. „**Affari di Lorena**“, filzy 5452 – 5464 z let 1735 – 1779. F. 5249 – 5397 z let 1765 – 1859: „**Museo di fisica e storia naturale.**“ - pro zachycení výuky např. Ludvíka Salvátora.

6) Ministero delle Finanze, commercio e lavori pubblici, N/165

a) bilance srov. souboru bilancí v RAT, Ferdinand III. a Leopold II. viz filze: 1328 – 1447.

b) zúrodnování bažinatých Maremm (Alberese, Bientina, Maremme) – (RAT, Petr Leopold, Leopold II., Ferdinand IV.) – viz filzy např. 1284, 1291, 1317 – 1318.

c) dokumentace vztahující se k budování komunikací, zadávání veřejných prací a správu budov – viz v RAT především ve fondové části Mapy a plány, cabrea.

k tomu jako doplněk:

- **Segreteria delle Finanze, N/164**
- **Miscellanea di Finanze A, B, N/083**
- **Capirotti di Finanze, N/166 a N/167**

7) Regio Fisco, 1814 - 1859; V/431 – daňové záležitosti.

III. Anna Marie Františka Sasko – lauenburská a Jan Gaston de´ Medici

Dokumentace ke sňatku, sňatkovým smlouvám, majetkovým záležitostem - statky v Čechách – situaci v Čechách, k rozchodu manželů, intervence papeže, korespondence mezi Cosimem III. a Janem Gastonem, s jeho rezidenty na císařském a papežském dvoře, dopisy Anny Marie Františky, korespondence pražského arcibiskupa a papeže viz

fond: **Archivio Mediceo del Principato, S/017, tisk z roku 1966.**

Filzy: 5911 – 5922, 2669, 6356

velmi důležitá dokumentace z let 1696 – 1714 mající bohemikální charakter, protože se vztahuje jednak ke statkům, které vévodové sasko-lauenburští vlastnili v Čechách – viz dokumentace NA, Ředitelství císařských soukromých a rodinných statků Praha. Vzhledem k tomu, že jsou zde uloženy podrobné zprávy tajných vyslanců Cosima III. Medicejského, v nichž rezidenti na císařském dvoře ve Vídni, v Praze i na jiných dvorech velmi pečlivě sledovali situaci a poměry v českých zemích, jak z hlediska administrativně – právního (získání inkolátu pro Jana Gastona, zápis statků do desk zemských a pod.), tak správního a politického. Pro orientaci byly prohlédnuty filzy 5911, 5913 – 5916, 5921, 2669.

Závěrem lze konstatovat, že možnost systematického studia fondů Státního archivu ve Florencii, vztahujících se k Rodinnému archivu toskánských Habsburků v Národním archivu, velkou měrou přispěla k pochopení vzniku a k určení provenience dochované dokumentace v pražském toskánském archivním souboru, k jejímu hodnotnějšímu využívání badateli,

k jejímu snadnějšímu zpřístupňování, k realizaci řady společných projektů s florentskými archiváři a k organizaci velkého počtu zahraničních i domácích výstav z tohoto jedinečného toskánského rodinného archivu uloženého v NA.